

ר' נחמיה אומר הוי כונם דברי תורה כללים, שאם את כונמן פרטים הן מווגעין אותך, ואין את יכול לעמוד בהן (מדרש הגדול דברים לב-ב).

כמה טובה עשו לנו בעלי אסופות . . . שאלמלא הם נשתכחה תורה מישראל (פלא יועץ ערך אסיפה).

ידעת תשוקתי להיות רגיל בספרי הכללים . . . הם אינם קשים לקניין ומועילים בהכללתם. וכבר העיר ע"ז בשל"ה בחלק תורה שבע"פ (אגרות הראי"ה ח"ב תרצג).

הקדמה

הגרמ"א עמיאל בספרו המידות לחקר ההלכה (מבוא ב-ה,טו) חילק את התקופות בלימוד התורה לתקופות הרחבה ולתקופות קיצור, לסירוגין. בתקופות הרחבה מרבים בפלפולים, קושיות, תירוצים, ספיקות וכו', ובתקופות קיצור מסכמים את התקופה הקודמת ומתמצתים אותה. וכך חילק את התקופות השונות: המשנה והגמרא - הרחבה, הר"ף והרמב"ם - קיצור, הראשונים - הרחבה, הטור והשו"ע - קיצור.

וכך, בדורנו, שספרים רבים גדושים בחקירות וחילוקים בנוסח הישיבות, דהיינו הרחבה, יש מקום לחיבורים שיתמצתו ויסדרו את היסודות העיקריים, בבחינת "בא והעמידן על אחת", דהיינו קיצור (מאותו הטעם מובן מדוע נתרבו בדורנו ספרי מראי מקומות ומפתחות). כזה הוא הספר שלפנינו, שלא בא לחדש, אלא מתמצת ומסדר חקירות ושיטות הראשונים והאחרונים בהן אנו רגילים בלימוד העיון - "אנא לא חכימנא אנא ולא חוזאה אנא ולא יחידאה אנא אלא גמרנא אנא וסדרנא אנא" (פסחים קה:).

ובמיוחד חשובה מלאכה זו בדורנו, בו אנו מרבים בלימוד העיון לחקור חקירות ולחלק חילוקים, דהיינו כח ההפרדה וההפרטה, ולכן חסר לעיתים הכח הנגדי - כח האיחוד וההכללה - לקבץ את היסודות ולבנות מהפרטים כללים.

יהי רצון שהחיבור יועיל ללימוד, וכדברי הגרמ"א עמיאל בהמשך דבריו שם (ב-י) שדווקא מתוך הקיצור באה ההרחבה, שחיבורי הקיצורים מועילים לסדר את היסודות, ובעזרתם מתעורר כח הפלפול, הקושיות והתירוצים.

מודה אני לפניך ה' אלוקי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש, ויהי רצון מלפניך שלא יארע דבר תקלה על ידי וישמחו בי חברי.

תודה לכל השותפים בהכנת הספר ובהפצתו - כל אלה שתמכו, העירו, יעצו, הגיהו והפיצו את הספר, ובמיוחד ליונתן ויסנברג, אריאל בן דוד, אלחנן אלגרוד, אלי ישראלי, יהושע משיח, משה אשכנזי ור' שמואל כץ. יהי רצון שיזכו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, וימלא ה' כל משאלות ליבם ברוחניות ובגשמיות לטובה במהרה. כמו כן אודה לכל מי שיוסיף להעיר ולהגיה.

כמובן תודה לשיבת מרכז הרב שאני זוכה לחסות בצילה.

ויישר כוחה של רעייתי שזוכה ל"נשים במאי זכייין וכו'".